

ליל תורת ארץ ישראל

THE NIGHT OF TORAT ERETZ YISRAEL

Ramban and me on our way to the Land

Letter of the Ramban from Jerusalem to his son Nachman, 1268

May G-d bless you, my son Nachman, that you may see the good of Jerusalem all the days of your life; and see your children's children and may your table be like our Father Avraham's table.

I'm writing you this letter from the Holy city of Jerusalem. I had the honor of getting here on the ninth day of the month of Elul, and I stayed here until Yom haKippurim; now my plan is to go to Hevron, the city of the graves of our Fathers, to prostrate to them and dig a grave for myself, please G-d.

What can I tell you about the Land? Many are its forsaken places, and great is the desecration. The rule seems to be that the more sacred the place, the greater the devastation it has suffered.

Jerusalem is the most desolate place of all, and the land of Yehuda is even more desolate than the Galil.

Even in its destruction, it is an exceedingly good land: there are more than two thousand citizens, three hundred amongst them are christian, refugees from the sultan's sword, and there are no Jews amongst them: they went away since the Tartars came in, or they got killed by their swords.

There are two brothers, dyers by trade. There are ten men who meet on every Shabbat and they hold services at their home.

We motivated them and we found some ruins of a house built on pillars of marble and with a nice dome, so we made it into a Bet Kneset, since the city's been abandoned and every person that wants to take advantage of the ruins, can. We volunteered to fix the house, and they already started sending people to the city of Shechem, to get from there Torah scrolls that were once in Jerusalem and got moved from there when the Tartars arrived - so we created there a Bet Kneset, and they davened.

Many people come to Jerusalem, men and women, from Damascus, Tzova and every area of the Land, and they come to see what happened to the Bet haMikdash and mourn it. And may He who let us see Jerusalem in its destruction, let us see Jerusalem rebuilt and restored, when the Divine Presence will return on it. And you, my son, and your brothers, and all the house of your father, may you deserve the good of Jerusalem and the consolation of Zion.

Your father who cares and forgets, sees and rejoys.

יברכה ה' בני נחמן, וראה בטוב ירושלים, וראה בני
לבניך, וכשלחנו של אברהם אבינו יהיה שלחנך.

בירושלים עיר הקדש אני כותב לך ספרי זה,
כי שבח והודאה לצור ישעי זכיתי ובאתי לשלום ביום
תשיעי לירח אלול
ועמדתי בה בשלום עד מחרת יום הכפורים,
אשר פני מועדות ללכת לחברון העיר קברות אבותינו
להשתטח כנגדם
ולחצוב לי שם קבר בע"ה.

ומה אגיד לכם בענין הארץ כי רבה העזובה וגדל
השממון,

וכללו של דבר, כל המקדש מחבירו חרב יותר מחבירו,
ירושלם יותר חרבה מן הכל וארץ יהודה יותר מן הגליל,
ועם כל חרבנה היא טובה מאד,

ויושביה קרוב לאלפים ונוצרים בתוכם כשלוש מאות,
פליטים מחרב השולטן,
ואין ישראל בתוכה, כי מעת באו התתרים ברחו משם,
ומהם שנהרגו בחרבם,

רק שני אחים צבעים קונים הצביעה מן המושל ואליהם
יאספו עוד מנין מתפללים בביתם בשבתות.

והנה זרזנו אותם ומצאנו בית חרב בנוי בעמודי שיש
וכיפה יפה

ולקחנו אותו לבית הכנסת, כי העיר הפקר וכל הרוצה
לזכות בחרבות זוכה, והתנדבנו לתיקון הבית,

וכבר התחילו ושלחו לעיר שכם להביא משם ספרי תורה
אשר היו מירושלם והבריחום שם בבוא התתרים,
והנה יציבו בית הכנסת ושם יתפללו.

כי רבים באים לירושלם תדיר אנשים ונשים מדמשק
וצובה וכל גלילות הארץ לראות בית המקדש ולבכות
עליו,

ומי שזכנו לראות ירושלם בחרבנה, יזכנו לראות בנינה
ותיקונה

בשוב אליה כבוד השכינה,

ואתה בני ואחיך ובית אביך כלכם תזכו בטוב ירושלם
ובנחמת ציון.

אביכם הדואג ושוכח,
וראה ושמח